

Ekumeniska möten

2016 blir ett år av möten mellan kyrkor och kyrkotraditioner. Den 12 februari möttes den ryske patriarken Kirill och påven Fransiskus i Havanna. Något officiellt möte mellan dessa båda kyrkliga överhuvuden har aldrig ägt rum tidigare, så historiens vingslag kändes verkligen i Havanna. Innehållet i deklARATIONEN refereras på annan plats i detta nummer av SPT.

Fler möten är planerade i år. I juni, strax efter den ortodoxa pingsten, kommer de ortodoxa kyrkorna att samlas till ett pan-ortodoxt koncilium på Kreta. I årtionden har förberedelserna pågått och nu äntligen är de ortodoxa kyrkorna redo att samlas till överläggningar och beslut. Också detta möte är unikt, eftersom de ortodoxa kyrkorna inte haft något koncilium sedan den odelade kyrkans tid. Det finns ett antal inom-ortodoxa frågor som måste tas upp: ett gemensamt datum för påskfirandet, de olika ortodoxa kyrkornas jurisdiktioner och naturligtvis de brännande frågorna om fred, om miljön, om människors värdighet. Troligen kommer också frågan om förhållandet mellan de ortodoxa kyrkorna och den romersk-katolska kyrkan att behandlas, kanske också förhållandet mellan ortodoxin och de kyrkor som har sina rötter i reformationen.

Och så den händelse som väckt störst uppmärksamhet i svenska media, nämligen påvens besök i Lund den 31 oktober, när Lutherska världsförbundet tillsammans med det påvliga enhetsrådet ska uppmärksamma minnet av reformationen. Det som är i centrum för festligheterna i Lund är inte enbart Luthers spikande av den 95 teserna den 31 oktober 1516, utan även att det gått femtio år sedan den luthersk-katolska dialogen påbörjades, och dessutom att Lutherska världsförbundet bildades i Lund för sjuttio år sedan. I förberedelsearbetet inför den gudstjänst som kommer att firas, liksom det symposium som kommer att hållas betonas att firandet i Lund ska uttrycka den gemensamma glädjen över det återupptäckta evangeliet, sorgen över det lidande som tillfogats båda sidor och det gemensamma vittnesbördet i världen av i dag.

Man kan fundera över orsakerna till alla möten på högsta kyrkoledarnivå. Ett skäl till dessa möten över konfessionsgränserna är att kyrkorna på många håll upplever sig trängda. Allra tydligast är detta i Mellanöstern där urgamla kristna områden i Irak och Syrien skövlas och de som bor dödas om de inte omedelbart konverterar till islam. Men inte bara i Mellanöstern förföljs kristna, så sker även i Nigeria, i Nordafrika och på många andra håll. Inte minst har förföljelserna drabbat ortodoxa och österländska kyrkor.

Som framgår av den deklARATION som patriarken Kirill och påven Fransiskus skrev under vid mötet i Havanna, är de båda kyrkoledarna mycket explicita i sitt avståndstagande från förföljelserna av kristna bröder och systrar. De formuleringar som finns i deklARATIONEN borde alla kyrkotraditioner kunna ställa sig bakom. Det är för många en gåta varför inte Svenska kyrkans ärkebiskop eller kyrkostyrelse kunnat samla sig till att formulera sig tydligare i denna fråga. Att klart och entydigt ta avstånd från förföljelsen av de kristna innebär naturligtvis inte på något sätt ett godkännande att förfölja andra grupper, etniska, nationella eller religiösa. Tvärtom uppfattas det som obegripligt när inte svenska samfund reagerar kraftigare på

dödandet och fördrivandet av trossyskon. Vem ska annars föra de förföljda familjemedlemmarnas talan om inte vi andra döpta och troende?

På sina håll framhävs bilden av Svenska kyrkan som en kyrka som går före, inte så få kyrkopolitiker tycks älska denna bild. Men det förebildliga är uppenbarligen begränsat till vissa utvalda frågor, särskilt ställningstaganden som hittills varit okända inom kyrkornas värld. Tyvärr tycks inte värnandet av förföljda trossyskon vara ett område där man vill gå före och visa vägen.

I själva verket blir det allt klarare att Svenska kyrkans beslut om kyrklig vigsel av enkönade par, förblir en aktion i den kyrkliga marginalen. Påvens och patriarkens deklaration i Havanna är mycket tydlig på denna punkt. Äktenskapet är en förening av man och kvinna, och man beklagar på sitt kyrkodiplomatiska språk försöken att likställa andra samlevnadsformer med äktenskapet.

Om möjligt ännu tydligare är man när det gäller att värna mänskligt liv. Man gör det genom att uppmana stridande parter att istället för våld söka fredliga lösningar på sina motsättningar. På denna punkt är det många som agerar i samma riktning som de båda kyrkoledarna. Men värnandet av mänskligt liv gäller inte enbart förhållandet mellan stater och olika politiska intressen. De ofödda barnen liksom människor i livets slutskede har även de en oförytterlig rätt till liv. Påven och patriarken konstaterar att miljontals människor genom abort förnekas rätten att födas in i världen. De ofödda barnens blod ropar till Gud, skriver man i det gemensamma dokumentet och man tar likaså starkt avstånd från de allt starkare kraven på dödshjälp i västvärlden, liksom reproduktionsteknikens manipulationer av mänskligt liv. Med andra ord, vare sig abort, eutanasi eller surrogatmödrar är något som uppmuntras av påven och patriarken. Tvärtom, de argumenterar kraftfullt för att värna livet, också det liv som är svagt och skyddslöst. Och de uppmuntrar ungdomar att ställa sig på deras sida, för livets sak och skull.

Mötet mellan påven och den ryske patriarken markerar ett skifte i relationerna mellan Vatikanen och Moskva. Redan tidigare har påven vid flera tillfällen mött den ekumeniske patriarken i Konstantinopel. Att det nu också sker ett möte med den ryske patriarken tyder på ett närmande mellan katolsk och ortodox kristendom. Hur detta närmande ser ut kommer vi troligen att få veta i juni, vid det pan-ortodoxa konciliet på Kreta. Målet är naturligtvis att man kan fira eukaristin tillsammans. Att man når dit i sommar är en nåd att stilla bedja om.

De protestantiska kyrkofamiljerna är inte opåverkade av det som händer i förhållandet mellan Rom och Bysans. Man kan välja att förhålla sig ödmjukt nyfiken inför de signaler som mötet i Havanna ger; man kan naturligtvis också avfärda deklarationen som önsketänkande av gamla män utan kontakt med vare sig ungdom eller den moderna världen. En gång i tiden, då Nathan Söderblom var ärkebiskop, ville Svenska kyrkan verka som en brobyggande kyrka mellan skilda traditioner. Inför samtidens alla hot mot både kyrka och samhälle kanske Svenska kyrkan kunde överväga att stanna upp i sin snabba marsch mot framtiden, vända sig om och börja lyssna på deras röster som inte rusat iväg. Kanske det finns erfarenheter och insikter även hos dem som valt att skynda långsamt som är värda att lyssna till. *Veni Sancte Spiritus*

...